

ДИВИДЕНТИТЕ В БЪЛГАРСКИТЕ АКЦИОНЕРНИ ДРУЖЕСТВА

Доц. д-р Живко Бонев

Дипломиран експерт-счетоводител

Регистриран одитор

Ключови думи:

*Дивидент
Лихви по
чл. 190,
ал. 2*

Резюме

В статията се разглеждат условията за разпределение на дивиденди в акционерните дружества в Р България. Разгледана е същността на дивидента. За разпределението на дивиденди и лихви по чл. 190, ал. 2 от ТЗ е предвиден малък пример за онагледяване. Разгледани са основните изисквания за разпределение на дивиденди.

Подробно са изяснени двата етапа при разпределението на дивиденди, предвидени в чл. 247а от ТЗ:

- а) определяне правото за разпределение на дивиденди и лихви по чл. 190 от ТЗ и*
- б) определяне на максимално допустимия размер.*

Направен е анализ на текстовете и е изразено лично мнение относно неточности и несъответствия и е предложено изменение на законовите текстове, при което правото и максималният размер се определят едновременно.

Разгледани са още: мястото на вземане на решение за разпределение и изплащането на дивиденди; специфичности при изплащане на дивидент от акционерни дружества с държавно имущество; данъчно третиране на дивидентите и счетоводното им отчитане.

Същност на дивидента

Ефективността от дейността на предприятието се отразява чрез използване на различни показатели. Определеният доход на акция е един от тях, особено важен, но недостатъчен показател за капиталовложителите. Той показва с колко са се изменили активите, стоящи зад една акция, и е фактор за повишаване на пазарната цена на акциите. В същото време акционерите се интересуват какво те реално, текущо ще получат за вложения в дружеството капитал, без да продават част от акциите си. Положителният финансов резултат също не дава гаранция, че въобще някаква сума ще се разпреди между акционерите, докато няма съответното право и решение. В редица предприятия въобще не се практикува

такова разпределение, защото се счита, че капиталовложителите печелят не от получените дивиденди, а от повишената цена на акциите на фондовата борса.

Терминът „Дивидент” произлиза от английски „Divident” и означава част от печалбата на търговското дружество, която всеки капиталовложител получава след приключване на отчетната финансова година, съобразно уговореното между акционерите, най-често съобразно участието им в капитала на дружеството¹. Този въпрос винаги е представлявал интерес както за настоящите, така и за бъдещите капиталовложители.

Дивидентът е своеобразен показател за стопанското и финансовото развитие на предприятието, което е в състояние да задели част от печалбата за разпределение между капиталовложителите, без това да се отрази негативно върху развитието му. Това е един от показателите, които се следят във връзка с привличането на нови капитали. По тази причина обикновено се съблюдава принципът за запазване и повишаване на относителното тегло на дивидентите към притежавания капитал. Всичко това се включва в дивидентната политика на предприятието. За съжаление в счетоводните политики на предприятията у нас такъв раздел обикновено липсва.

Разпределение на дивидентите и лихвите по чл. 190 от ТЗ

Разпределението на дивиденди е процес на отделяне на част от печалбата и разпределението ѝ между капиталовложителите. Той протича по определен ред и при определени изисквания. За акционерните дружества той е определен в Търговския закон, чл. 247а.

При разглеждането на този процес за онагледяване ще използваме прост пример за едно фиктивно предприятие със счетоводен баланс, както следва:

В хил. лв.

АКТИВ		ПАСИВ		
с/ка	Сума	с/ка	Сума	норматив
Нетни активи	800	Внесен капитал	600	
Изкупени собств. акции	10	Ф. Резервен	65	1% До 60 хил. лв.
Тек. активи	490	Неразпределена печалба мин. год.	110	
		Непокрити загуби	(20)	
		Печалба текущата година	80	
		Допълнителни (други) резерви	265	1% до 300 хил. лв
		Собствен капитал	1100	
		Задължения	200	
Общо	1300	Общо	1300	

¹ Бонев Ж., Ст. Дурин. Речник на счетоводните термини. С., Делова седмица, 2000 г. У нас в Търговския закон няма определение. В ЗКПО и ЗДДФЛ има близки определения за данъчни цели.

Основни изисквания за разпределение на дивиденди

Те произтичат от текстовете на Търговския закон (ТЗ) и касаят следното:

А) Отчетният период да е завършен, което означава, че трябва да е известен крайният резултат от дейността. Предварително не може да се разпределят дивиденди.

Б) Отчетът да е приет от ръководството на предприятието: от Съвета на директорите или Надзорния съвет в зависимост от системата на управление (едностепенна или двустепенна)². С този си акт то поема отговорността за правилното му изготвяне и за верността на посочените в него данни.

В) Отчетът да е проверен и заверен от независим одитор, който да е потвърдил верността му. Без това отчетът не може да се приема от общото събрание съгласно чл. 251, ал. 3 от ТЗ.

Г) Да има решение на общото събрание за разпределяне на дивиденди и в какъв размер. Наличието на отчет, на положителен финансов резултат и пр. все още не означава разпределение на дивиденди. Напълно възможно е такива да не се разпределят.

Д) Да са спазени изискванията на чл. 247а от ТЗ, които се отнасят до правото на разпределение на дивиденди и техния размер.

Текстовете на чл. 247а са доста тежки, самата процедура е тромава, непоследователна и в много предприятия трудно се разбират, а често и пренебрегват. За това отношение към изискванията влияе и фактът, че за неспазването им няма предвидени санкции в ТЗ. В Търговския закон единствено е предвидено, когато в нарушение на тези изисквания са изплатени дивиденди, акционерите се третират като добросъвестно получили сумите и не следва да ги връщат, освен ако се докаже, че те са знаели или са могли да узнаят, че няма предпоставки за плащане, т.е. че дружеството не е имало право въобще или в този размер да плаща дивиденди. В такъв случай ще се третира, че има причинена щета от длъжностни лица. На практика щета трябва да търсят тези, които са получили дивидентите, което практически е неосъществимо.

При спазени посочените общи изисквания в акционерните дружества разпределението на дивиденди съгласно чл. 247а от ТЗ протича на два етапа:

а) определяне правото за разпределение на дивиденди и лихви по чл. 190 от ТЗ и

б) определяне на максимално допустимия размер.

Право на разпределение на дивиденди и лихви по чл. 190, ал. 2

Този въпрос се третира в алинеи 1 и 2 от чл. 247а. Точният текст е:

---

² Вж. чл. 248 и 251 от ТЗ.

„(1). Дивиденди и лихви по чл. 190, ал. 2³ се изплащат само ако според проверения и приет съгласно раздел XI финансов отчет за съответната година чистата стойност на имуществото, намалена с дивидентите и лихвите, подлежащи на изплащане, е не по-малка от сумата на капитала на дружеството, фонд „Резервен” и другите фондове, които дружеството е длъжно да образува по закон или устав.

(2). По смисъла на ал. 1 чистата стойност на имуществото е разликата между стойността на правата и задълженията на дружеството съгласно баланса му.”

По същество това са нетните активи или собственият капитал на дружеството. Тъй като изкупените собствени акции се включват в актива на счетоводния баланс⁴, посочената стойност следва да се коригира на база текста на чл. 187а, ал. 6 от ТЗ, който гласи:

„(6) Собствените акции⁵ не се вземат предвид при определяне на чистата стойност на имуществото на дружеството по чл. 247а, ал. 2.”

Тогава формулата за имуществото на предприятието (собствения капитал - Ск) би била разширена до активи (А), минус пасиви (П), минус изкупените собствени акции (И) или

$$Ск = (А - П - И).$$

Съгласно законовия текст тази сума на нетните активи трябва да бъде намалена с предстоящите за изплащане дивиденди и лихви по чл. 190, ал. 2⁶, т.е. да бъде сведена до нетните активи, които биха се получили след изплащането на лихвите и дивидентите. Или за по-нататъшни нужди ще се използват нетни активи по формулата:

Активи – Пасиви – Изкупени соб. акции – Дължими дивиденди и лихви по чл. 190 от ТЗ (по-нататък Дивиденди), или съкратено:

$$(А - П - И - Д)$$

³ Текстът на чл. 190, ал. 2 е: Когато акционерите са направили частични вноски в различно съотношение, върху разликата в повече се дължат лихви, ако е предвидено в устава. Лихвите се изплащат от печалбата преди дивидентите съгласно чл. 247а независимо от решението на общото събрание на акционерите за разпределение на печалбата.

⁴ Обратно изкупените акции, съгласно МСС 1, се посочват в актива на баланса, дълготрайни финансови активи, статия 7.

⁵ Това е в частта за изкупуване на собствени акции и именно те се имат предвид.

⁶ Касае се за лихви върху вноските в капитала на дружеството, които са посочени в устава или при неравномерно частично внасяне (частични вноски в различно съотношение), за разликата в повече, също ако това е предвидено в Устава.

Съгласно ал. 1 от чл. 247а това имущество се сравнява с част от елементите на собствения капитал, а именно:

“Капитала на дружеството, фонд “Резервен” и другите фондове⁷, които дружеството е длъжно да образува по закон или устав” или това означава внесения капитал на дружеството и всички регламентирани по закон или устав резерви.

Като капитал на акционерното дружество Търговският закон третира само онази част, която е разделена на акции. Това личи още от самото определение на това що е акционерно дружество в чл. 158 на Закона⁸. А това е само записаният (регистрираният) капитал (често все още наричан „основен” капитал).

Резервите, които се вземат под внимание, включват всички законови резерви и тези, определени в устава. От тук следва, че задължителните резерви трябва да бъдат определени в устава на дружеството. Обикновено в устава се посочват законовите резерви (Ф) и безлично (общо, недиференцирано по видове) допълнителни или други резерви (Р) без изисквания за годишни отчисления и максимален размер, в който случай те не участват в равенството.

Или тази страна на равенството, съгласно чл. 247а, ал. 1 от ТЗ, има състав:

$$K + \Phi + P$$

В тази част на равенството според текста не се включват финансовите резултати от предходни години и от текущата година, т.е. включва само част от собствения капитал, която не трябва да се намалява. Стойността на нетните активи (имуществото) след разпределението на дивидентите и лихвите да не е по-малка, т.е. да бъде по-голяма или равна на посочената част от собствения капитал. Или сравнението би се превърнало в следния израз:

$$(A - П - И - Д) \geq (K + \Phi + P)$$

Ако се приеме условно за разпределение на дивиденти и лихви общо 160 хил. лв., при данните от примера изчислението показва, че дружеството има право да разпредели посочените дивиденти и лихви в размер на 160 хил. лв.

$$1300 - 200 - 10 - 160 \geq 600 + 65 + 265$$

$$930 = 930$$

Всеки по-голям размер на дивидентите и лихвите би нарушил изискването и би довел до липса на такова право.

⁷ В ТЗ се използва понятието „фонд”, което практически съответства на резервите съгласно ЗСч.

⁸ „Акционерно е дружеството, чиито капитал е разделен на акции”.

Тук сумата на дивидентите и лихвите е предполагаема или предварително определена по някакъв начин, тъй като максималният размер по ТЗ се изчислява след това или нейният максимален размер е предварително изчислен⁹.

За изчислението може да се използва следната примерна схема.

Показател	Стойност
1. Собствен капитал	1300
2. Пасиви	(200)
3. Изкупени собствени акции	(10)
4. Записан капитал	(600)
5. Фонд „Резервен“	(65)
6. Други резерви по закон устав	(265)
Дивиденди и лихви за изплащане	160

Максимален размер на дивидента и лихвите

Посоченото е само право на разпределение на дивиденди. Следващият момент е да се определи максималният размер на тези дивиденди и лихви. Именно ал. 3 от чл. 247а третира стойностните граници на размера, който може да се разпредели. Това са ограничения, които трябва да се спазват. Текстът на тази алинея е :

„(3) Плащанията по ал. 1 се извършват до размера на печалбата за съответната година, неразпределената печалба от минали години, частта от фонд "Резервен" и другите фондове на дружеството, надхвърляща определения от закона или устава минимум, намален с непокрытите загуби от предходни години, и отчисленията за фонд „Резервен“ и другите фондове, които дружеството е длъжно да образува по закон или устав.“

По силата на тази част от текста размерът на сумата, до която може да се разпределят дивиденди и лихви, е :

$$П_t + П_m + \Phi' + P' - Z - \Phi_0 - P_0,$$

По данните от примера този размер е:

$$80 + 110 + 5 + 0 - 20 - 0 - 1 = 174$$

Примерната схема, която може да се използва, е:

⁹ В случая е нагодена да удовлетвори равенството.

Показател	Стойност
1.Текуща печалба	80
2.Неизразпределена печалба мин.г.	110
3. Фонд “Резервен над норматива	5
4. Непокрити загуби	(20)
5.Текущи отчисления за Фонд „Резервен”	(0)
6.Текущи отчисления за „Други резерви”	(1)
Максимален размер Дивиденди и лихви	174

За да не се наруши първото изискване, размерът на дивидентите и лихвите следва да бъде максимум до 160 хил. лв. независимо от възможността за по-голяма сума, колкото и нелогично да звучи това.

Тук именно се вижда **несъвършенството на Закона**. По ал. 1 от чл. 247а предприятието има право да разпредели дивиденди, ако те са до 160 хил. лв включително, както са заложени в примера. По ал. 3 от същия член максималният размер е 174 хил. лв. Ако тази сума (174 хил. лв) се заложи във формулата по ал. 1, ще се получи, че предприятието няма право на дивиденди и лихви.

Анализ и лично мнение

Анализът на чл. 247а показва, че са въведени две изисквания:

$$1 \quad (A - П - И) - Д \geq (K + \Phi + P) \quad /1/$$

$$2 \quad (Д) \leq Пт + Пм + \Phi' + P' - Зм - \Phi_0 - P_0 \quad /2/$$

1 *Първото изискване* дава право на разпределение на дивидент по посоченото уравнение /1/. Ако то се трансформира, ще се получи, че дивидентът и лихвите следва да са по-малко от нетните активи, намалени с изкупените собствени акции, внесения капитал и законовите и други резерви, създадени по устав, като е допустимо и равенство или

$$Д = (A - П) - И - (K + \Phi + P) \quad /3/$$

Ако в това уравнение /3/ слагаемото $(A - П)$ се замести с разгърнатия му състав Записан капитал (K); Законов резерви – Фонд Резервен (Φ); Други резерви (P); текуща печалба/загуба (Пт); неизразпределена печалба от минали години (Пм); непокрити загуби от минали години (Зм), то равенството се превръща в:

$$Д = К + \Phi + Р + П_t + П_m - З - И - К - \Phi - Р \quad /4/$$

Ако се извърши съкращението (подчертаните елементи) се получава, че дивидентът и лихвите следва да са по-малки или равни на текущата и неразпределените печалби, намалени с непокритите загуби и изкупените собствени акции, т.е.

$$Д = (П_t + П_m - З) - И \quad /4/$$

$$80 + 110 - 20 - 10 = 160$$

Получава се същият резултат, защото е преобразуване на формула.

2 Второто изискване определя максималния размер на дивидентите и лихвите, които могат да се разпределят – уравнение /2/. По данните от примера този размер е 174 хил. лв:

В него се включва още превишението на законовите и други резерви, създавани по закон или по устав, над нормативно определения им размер¹⁰ (Φ' и P') и отчисленията, които предприятието е длъжно да направи от текущата печалба за тези резерви (Φ_0 и P_0).

Именно тези допълнителни елементи са разликата между двете изисквания. Затова се получава, че правото на разпределение е една сума, а допустимият размер – друга. В определени случаи може да се получи и курioзът, както е в случая: размерът на сумата за разпределение по уравнение /4/ да е по-голяма от допустимата сума, удовлетворяваща правото, което е неправилно, още повече че се установява последващо.

Третирайки двете уравнения при възможност за равенство, се получава, че размерът на дивидентите и лихвите едновременно трябва да се равняват на две различни съвкупности от показатели или двете различни съвкупности показатели да бъдат равни помежду си, което в случая не може да се получи или ще бъде изключение, защото се борава с различни части от едно и също множество.

По лично мнение, принципно подходът е правилен, но не е доведен до край. Правилно определени елементи от собствения капитал не трябва да бъдат намалявани в резултат на разпределението на дивиденти. Това са регистрираният капитал, законовите резерви и другите резерви, създавани по закон или устав. Тук обаче са необходими известни доуточнения и отстраняване на допуснати неточности:

*при законово или по устав определени максимални размери на фонд „Резервен” (чл. 246, ал. 2) и другите фондове в отчетите фактическите им стойности могат да бъдат по-малки, равни или по-голями от тези размери. **Редно**

¹⁰ Виж чл. 246, ал. 2, т. 1 от ТЗ и ал. 4 от същият член.

е да не се намалява фактическият им размер в рамките на нормативно (по закон или устав) определения максимален такъв. Превишението може да се използва (виж чл. 246, ал. 4 по отношение на фонд „Резервен”, което по аналогия може да се приложи и за другите резерви).

*На второ място не е необходимо правото и размерът да се определят на два отделни етапа, когато това може да стане наведнъж, като се изходи от собствения капитал, за който има специална статия в счетоводния баланс, и се спази изискването да не се намалява регистрираният капитал и резервите във фактическия им размер, когато е равен или по-малък от нормативно определения.

*Правилно е да се вземат под внимание подлежащите отчисления за съответните резерви, тъй като са за сметка на текущата печалба, с които отчисления тя ще се намали.

*Редно е също стойността на изкупените собствени акции, включени в имуществото на дружеството, да бъдат приспаднати.

Тогава допустимата максимална стойност на дивидентите и лихвите, подлежащи на разпределение, може да се определи като:

$$Д = С_k - К - Ф_f - Р_f - Ф_o - Р_o - И \quad /5/$$

Където

$С_k$ –стойност на собствения капитал по счетоводния баланс;

$К$ – регистрирания (записания) капитал;

$Ф_f$ – Фактически размер на фонд резервен, когато е по-малък или равен на нормативно определения размер по закон или устав, т.е. $Ф_f \leq Ф_n$;

$Р_f$ – Фактически размер на другите фондове, когато са в размер по-малък или равен на нормативно определения размер по закон или устав, т.е. когато $Р_f \leq Р_n$;

$Р_f, Р_n$ – нормативно, по закон или устав, определени размери на законовите и другите резерви;

$Ф_o$ – отчисления за законовите резерви, които по закон или устав дружеството трябва да направи за сметка на текущата печалба;

$Р_o$ – отчисления за други резерви, които по закон или устав дружеството трябва да направи за сметка на текущата печалба;

$И$ – изкупени собствени акции;

По данните от примера резултатът ще бъде

$$Д \leq 1100 - 600 - 60 - 265 - 0 - 1 - 10 = 164$$

Разликата с равенство /4/, при което резултатът бе 160 хил. лв., е 4 хил. лв, от които 5 хил. лв. увеличение от използване на превишението на законовите резерви над нормативно определения им максимален размер), което предприятието може да разпределя (чл. 246, ал. 4), и намаление от 1000 лв. за текущи отчисления, които предприятието е длъжно да направи за попълване на другите резерви за сметка на текущата печалба.

При този резултат:

А) се удовлетворява изискването да не се намаляват регистрираният капитал и фактическите стойности на законовите и други резерви, когато те са по-малки или равни на нормативните им размери (сумата им след разпределението на дивидентите е $1100 - 164 = 936$ хил. лв. при 930 хил. лв. преди разпределението на дивиденти).

Б) максималният размер на дивидентите и лихвите 164 хил. лв не надвишава всички останали собствени средства на предприятието: общ положителен финансов резултат (текуща печалба 80 хил. лв., намалена с отчисленията за Други резерви 1000 лв; неразпределена печалба 110 хил. лв, намалена с непокрита загуба (20); превишение на резервите над нормативно определените им максимални стойности 5 хил. лв., които общо са 174 хил. лв. Разликата е стойността на изкупените собствени акции.

За целта е необходима промяна на чл. 247а от ТЗ, като се представи в подходящ текст, като например:

Дружеството има право да разпредели дивиденти и лихви по чл. 190, ал. 2 в размер, установен на база проверки и приет съгласно раздел XI финансов отчет за съответната година, като собственият капитал се намали със записания капитал на дружеството; фактическите размери на фонд „Резервен” и другите фондове, които дружеството е длъжно да образува по закон или устав, но не повече от нормативния им размер; придобитите собствени акции и отчисленията за фонд „Резервен” и другите фондове, които дружеството по закон или устав трябва да направи за сметка на текущата печалба.

Промяна на чл 247а е тежък и много бавен процес и много трудно и бавно би се осъществил. Инициатива за това би могло да се очаква от Комисията за финансов надзор чрез председателя на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори.

Дотогава би следвало да се спазва точно чл. 247а.

Решение и изплащане на дивидент

Обща постановка

Решението за разпределение на дивиденти и лихви по чл. 190, ал. 2 от ТЗ се взема от общото събрание. Обикновено ръководството прави съответното предложение. За да бъде решението на общото събрание на акционерите правилно и съобразено с изискванията на ТЗ, е необходимо то да бъде добре

подготвено и аргументирано. В това отношение бихме препоръчали предварително извършване на изчисленията и тогава предлагане на решение, като се има предвид също, че лихвите имат предимство пред дивидентите. Размерът може да бъде изразен в сума, в сума на 1 лв. акционерен капитал, сума на една акция, процент от регистрирания капитал или процент от номинала на една акция.

Съгласно ал. 5 от чл. 247 на Търговския закон дружеството е длъжно да изплати на акционерите гласувания от общото събрание дивидент в срок от три месеца от провеждането на събранието, освен ако в устава е предвиден по-дълъг срок. Често дружеството по различни причини е възпрепятствано да изпълни това изискване. Обикновено то ги начислява в полза на съответните акционери, посочва ги като дължими. Тогава възниква въпросът докога следва и могат да бъдат изплащани дивидентите. В Закона за задълженията и договорите и в Търговския закон няма предвиден специален давностен срок. Следователно правото на вземане на акционерите се погасява с петгодишен давностен срок. Това не означава, че след изтичането на този срок предприятието не може да изплати дивидент, ако общото събрание вземе такова решение. Акционерът обаче не може по съдебен ред да предяви иск за заплащане.

Понякога възниква въпрос за възможността дивидентът, особено при по-голями размери, да се изплаща на части. Съгласно ТЗ размерът на дивидента се определя с еднократен акт – решение на общото събрание на акционерите при приемане на годишния отчет като една сума съобразно участието на всеки от акционерите в капитала на дружеството, независимо как е обявена. Самото изплащане, ако се извърши на части, не може да надвишава определената сума. Недопустимо е при това неколккратно вземане на решения за разпределение на дивиденти от печалбата за дадена година.

При изплащане на дивиденти на части трябва да се има предвид, че независимо на колко пъти и през какъв интервал от време ще се изплати гласуваната сума на дивидента, когато тя за даден акционер като цяло е равна или надхвърля сумата от 15 000 лева, плащането трябва да се извършва само чрез превод или внасяне по платежна сметка съгласно чл. 3 от Закона за ограничаване прашанията в брой.

Особености при изплащане на дивидент от акционерни дружества с държавно имущество

Един допълнителен въпрос възниква за предприятията еднолични държавни акционерни дружества. Всяка година Министерският съвет приема постановления за изпълнение на държавния бюджет. В тях се залага каква част от положителния финансов резултат на едноличните дружества с държавно имущество след данъчно облагане предприятията трябва да заделят и преведат на държавния бюджет.

И за изпълнение на бюджета за 2013 г. ПМС 1 от 2013 г. (ДВ, бр. 6/2013 г., изм., бр. 78 от 06.09.2013 г., в сила от 06.09.2013 г.) с чл. 23 предвижда отчисляване на дивиденди от печалбата на:

1. дружествата с ограничена отговорност – 80 на сто от печалбата при спазване разпоредбите на чл. 133 от Търговския закон;

2. акционерните дружества след приспадане на отчисленията за фонд „Резервен” – дивидент в размер 80 на сто от печалбата при спазване разпоредбите на чл. 247а от Търговския закон и § 59 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2013 г.

Понякога предприятията превеждат тези суми, без да се съобразяват с чл. 247а от ТЗ, поради наличието на императивните разпоредби на ПМС, което не е правилно.

Понякога възниква и въпрос за противоречие в текстовете. По лично мнение, противоречие в текстовете няма. Търговският закон е този, който определя взаимоотношенията между дружеството и акционерите независимо кой е собственикът на акционерния капитал – държавата, юридически или физически лица. Тези взаимоотношения относно дивидентите са определени в чл. 247а в посочените две насоки: право за начисляване на дивиденди и максимален размер на дивидентите.

ПМС, в случая ПМС 1, определя взаимоотношенията между предприятията с държавно имущество и бюджета, включително и по отношение на дивидентите, но в рамките, очертани от Търговския закон.

Данъчно третиране на дивидентите

Съгласно ЗКПО при начисляването на дивидентите се удържа корпоративен данък 5%.

При предприятията майки този приход от дивиденди не се признава за данъчни цели.

Когато получатели на дивидента са местни лица, те не дължат ДДФЛ. На чуждестранните лица обаче се удържа такъв.

Счетоводно отчитане

Самото счетоводно отчитане на тези взаимоотношения между акционерното дружество и акционерите не е сложно. Изразява се в намаление на неразпределената печалба и отразяване на задължение към акционерите. Съгласно изискванията на ЗКПО (чл. 34) тези дивиденди се облагат с данък и той следва да бъде приспадан и отразен като задължение към бюджета.

DIVIDENDS IN BULGARIAN SHAREHOLDING COMPANIES

Ass. Prof. Jivko Bonev, PhD

Certified Public Accountant, Registered Auditor

Key words:**Summary**

*Dividend
Interest, as
referred to
in
Article 190,
paragraph 2*

The article discusses the terms and conditions for dividend distribution in the shareholding companies in the Republic of Bulgaria. The nature of dividend is outlined. A small example is provided to illustrate the distribution of dividends and interest under Article 190, paragraph 2, of the Commercial Act. The article describes the main requirements for dividend distribution.

The article discusses in detail the two stages in dividend distribution referred to in Article 247a of the Commercial Act:

a) determining the right to distribute dividends and interest under Article 190 of the Commercial Act, and

b) determining the maximum amount allowed.

The text is analyzed and a personal opinion is provided on certain inaccuracies and mismatches; an amendment to the legal text is suggested whereby the right and the maximum amount shall be determined simultaneously.

The article discusses also: the place where the decision on dividend distribution and payment is made; specifics in dividend payment by state-owned shareholding companies; tax treatment and accounting treatment of dividends.